

PREVOD

Han Shan

Pesmi z mrzle gore*

1

Po očetu in materi mi je ostalo dovolj.
Polj in sadovnjakov ne zavidam nikomur.
Klak, klak ropota žena na razmajanih statvah,
klot, klot tleskajo z jezikom pri igri otroci.
Ploskam, da se stresajo rože,
podpiram si glavo in poslušam petje ptic.
Nas bo kdo počastil s svojim obiskom?
Nabiralec dračja! Ta je tu pogost obiskovalec.

---

* Prevodi so bodisi iz kitajščine (skupaj z Janijem Osojnikom), pesmi, ki sva jih dobila v rokopisu od Janijevega prijatelja na Kitajskem, pomagala pa sva si tudi s prevodi v japonsčino (*Kanzan*, izbrana dela kitajskih pesnikov v kitajščini in japonsčini, No. 5, 1958). Najine prevode najdete v knjižici *Han Shan: Deset pesmi*, Kyoto 1982, bodisi iz *Chinese Poems* Arthurja Waleya, Unwin Books, London 1961, ali iz *Han-shan (Cold mountain)*, uvod in prevod Burton Watson, Shambala, Boston & London.

2

Pod slamnato streho teče naše samotno življenje.
 Le redko se vozovi in konji ustavijo pred vrati.
 Globoko v tihem gozdu se zbirajo ptiči,
 med koreninami v igrivem potoku se skrivajo ribe.
 Z ženo obdelujeva riževo polje, z otroki
 se držimo za roke in nabiramo hribovsko sadje.
 In kaj premorem v svoji hiši?
 Le za eno polico knjig.

3

V mladosti sem obdeloval zemljo s starimi spisi v rokah.
 Najprej sem mislil, da bom živel skupaj s starejšim bratom,
 a so se v družini pritoževali, da sem neodgovoren,
 na koncu pa me je zapustila še žena.
 Zato sem stresel s sebe rdeči prah vsakdanjosti,
 odšel z doma, potoval brez cilja, bral knjigo za knjigo.
 Le kdo bo s kozarcem vode pomagal obdržati
 pri življenju ribo iz luže na cesti?

4

Revnega učenjaka pestijo vse mogoče težave.
 V najhujšem mrazu, ko je najbolj lačen in
 brez dela, piše svoje pesmi.
 Stran za stranjo polni z duhovno močjo.
 Toda koga zanimajo besede malega človeka?
 Gospoda, nehajte zmajevati z glavo; saj, če
 napišem pesem na kos pšenične pogače,
 je tudi pes ne bo povohal.

5

Modri ste me zavrnilo,
neumne pa sem zavrnil jaz.
Ker nisem niti pameten niti neumen,
sem z vami pretrgal vse stike.
Ponoči pojem pod svetlo luno,
ob zori plešem med belimi oblaki.
Le kako naj zaustavim živahnost rok in ust!
Če se usedem in čakam, mi bodo kmalu osiveli lasje.

6

Človek z bistrim in dobrim umom,
izobražen v vseh šestih umetnostih.
Obrne se proti jugu in že potuje na sever,
obrne se proti zahodu in že je na poti na vzhod.
Kot račja zel se potepa po svetu,
brez obstanka, kakor boljšjakovo seme.
Kakšen človek je to?
Ime mu je revež, piše se – kot pravijo – bedak.

7

Ljudje včasih sprašujejo, kako priti na Han Shan*.
Steze do tja so neprehodne.
Led tudi poleti ne odmrzne
in čez dan se blodeče megle ne razpršijo.

---

* Tu imamo opraviti z besedno igro. Han Shan je namreč prevzel svoje ime po gori, na kateri je živel. Ime dobesedno pomeni Mrzlo goro. A hkrati je tudi beseda za mistično stanje uma. Tako lahko verze razumemo tudi kot pripoved o mističnem izkustvu.

Kako pa jaz pridem do tja?
 Moj um se razlikuje od vašega: Če bi imeli srce
 kot jaz, potem bi tudi vi takoj prišli na vrh.

8

Vzpenjanje po visoki poti na Han Shan!
 Poti na Mrzlo Goro so brez konca.
 Dolge kamnite soteske so polne skalnih skokov,
 hudourniki se v slapovih penijo prek trav.
 Spolzki mahovi so v dežju neprehodni
 in bori vršijo tudi kadar ni vetra.
 Torej kdo se lahko povzpne nad težave tega sveta?
 Naj pride, da skupaj posediva med belimi oblaki.

17

Ko navadni ljudje zagledajo Han Shana,
 se vsi strinjajo, da ne more biti čisto pri sebi.
 Že videti sem tak, da je bolje, če jim ne pridem pred oči.
 Platnena obleka visi strgana na meni.
 Tudi moje govornice ne razumejo.
 A tem, ki prihajajo mimo, imam nekaj povedati.
 Zato ste pri Han Shanu vedno dobrodošli.

18

Ves ta čas, odkar sem se skrila na Mrzli gori,
sem se preživljala z gorskimi sadeži.
Iz dneva v dan, kaj naj bi me mučilo?
Moje življenje sledi usodi.
Dnevi in meseci tečejo brez prestanka kot reka.
Naš čas je kratek, kakor žarek, ki pade na kamen.
Če se Nebo in Zemlja premakneta, potem naj se
premakneta.
Jaz bom še vedno srečen posedal med skalami.

19

Ko to stezo med oblaki iščejo posvetni
ljudje, se razblinijo brez sledu.
Na visokih vrhovih je veliko prepadov.
Žarek komaj prodre v najširše grape,
ki so spredaj in zadaj zaprte z zelenimi pečinami.
Beli oblaki se kopičijo na vzhodu in zahodu.
Hočete zvedeti, kje se nahaja?
Steza med oblaki vodi od neba do neba.

20

Odkar sem prvič nameraval raziskati vzhodno ostenje,
pa tega nisem storil, so pretekla brezštevila leta.
Včeraj sem se zvelkel čez ovijalke,
a na pol poti me je presenetila nevihta z meglo.
V tako ozki poči, da sem se zataknil vanjo z obleko.
Mah je bil tako lepljiv, da nisem mogel osvoboditi čevljev.
Zato sem se ustavil pod tem rdečim cimetovcem,
da za nekaj časa zaspim na blazini iz belih oblakov.

21

Ko tako sam sedim, me včasih prevzameta
 nejasna žalost in nemir.
 Povsod okoli hriba se raztezajo oblaki.
 Pri vhodu v dolino vlečejo in šumijo vetrovi.
 Prikaže se opica, drevesa se upognejo in zanihajo.
 Ptica odleti v gozd s predirnim krikom.
 Čas priganja sivino, ki mi usiha na obrveh.
 Leto je naokoli in starost je neudobna.

22

Ko so lani na pomlad pele ptice,
 sem preišljeval o svojih bratih.
 Ko letos venijo krizanteme,
 se mi vračajo iste misli.
 Zelene vode šumijo v tisočerih potokih,
 na obeh straneh visijo temni oblaki.
 Do konca življenja, pa če bom živel sto let,
 me bo zbadlo v srcu, ko bom pomislil na Ch'ang-an*.

23

V tretjem mesecu, ko so sviloprejke še majhne,
 imajo dekleta čas, da grejo nabirat rože.
 Ob zidu se igrajo z metulji,
 spodaj ob vodi nagajajo staremu žabcu.
 V pletene rokave si natresejo sliv,
 z zlatimi lasnimi iglami izkopavajo bambusove poganjke.
 Kako naj Han Shan tekmuje s to iskrivo ljubkostjo?

---

* Han Shanov rodni kraj

24

Ponoči sem sanjal, da sem se vrnil domov
in videl svojo ženo tkati ob statvah.
Zadržala je čolniček, kot bi na kaj pomislila,
a ko ga je spet dvignila, je bilo, kakor da je brez moči.
Poklical sem jo, obrnila je glavo in me pogledala.
Strmela je naravnost, a ni vedela, kdo sem.
To ni nič čudnega, saj sva se razšla pred toliko leti,
ko so bili lasje na mojih sencih še nekdanje barve.

25

Devetindvajset let sem posedal tu in opazoval
Mrzlo goro, ne da bi se kam premaknil.
Včeraj pa sem šel obiskat prijatelje in sorodnike.
Dobra polovica jih je že odpotovala na Studenec Smrti.
Življenje ovne kakor izžlebljena sveča.
Reka, ki teče brez prestanka.
Danes, v družbi samo s svojo senco,
presenečen opazim nabrekli solzi.

26

Iz nekdanjih časov (kako dolgo je že tega)
se spominjam najbolj ljubke hiše od vseh.
Vzdolž stezic so rasle breskve in slive.
Spodaj ob potoku so poganjale perunike in orhideje.
Mimo so hodila dekleta v satenastih ali svilenih oblekah
in med njimi je poskakoval vodomčev zeleni predpasnik.
Tako sva se srečala. Poskušal sem jo poklicati,
toda jezik mi je otrpnil in besede mi niso prišle.

Visoko na vrhu najvišjega hriba
brezkončno zrem na vse strani neba.
Sam sem tukaj in nihče ne ve za to.
Hladen mesec se svetlika v mrzlem izviru,
toda zares ni v studencu nobenega meseca.
Mesec je na visokem nebu.
Tole pesem govorim na glas:
V njej ni nobenega Ch'ana*.

Prevedel Iztok Osojnik

Han Shan je kitajski pesnik, ki je živel najverjetneje v 8. in 9. stoletju in o katerem ni znanega veliko gotovega. Eden od poglobitnih virov o njegovem življenju je predgovor k njegovim zbranim pesmim (ok. 300), iz katerih je nastala popularna podoba o Han Shanu kot laičnem budistu, ki je živel na Mrzli gori ("Han Shan" po kitajsko). Skupaj s prijateljem Shihtejem naj bi bila živela nekonvencionalno življenje in bila pogost motiv v kitajskem in japonskem slikarstvu. Metrične oblike njegovih pesmi in namigi na predhodne pesnike postavljajo pod vprašaj podobo o Han Shanu kot pesniškemu samotarju. Za njegovo poezijo so značilni zavračanje posvetih vprašanj, nenehni poskusi, da bi dosegel budistično razsvetljenje, pa tudi (avto)ironija in pogovorni izrazi.

---

* Ta pesem odgovarja na vprašanje o resnici zenbudizma (Ch'an je kitajski izraz za zen).